

➔ JURIDISCHE SPEELRUIMTE BIJ AQUATHERMIE IS GROOT

Waterschappen hebben veel juridische speelruimte bij het beschikbaar stellen of leveren van warmte uit afval- en rioolwater. Ze hebben bovendien behoorlijk veel vrijheid om in dit geval met andere partijen in zee te gaan. Dat blijkt uit het Juridisch kader aquathermie dat STOWA heeft laten opstellen, samen met Rijkswaterstaat en drinkwaterbedrijf Dunea.

Voor het juridisch kader onderzocht de Universiteit Utrecht de relevante rechtsgebieden. 'Op het gebied van aquathermie is er veel mogelijk. De juridische speelruimte is groot', concludeert rechtsgeleerde Anoeska Buijze van de Universiteit Utrecht en onderzoeksleider van het kader. De afwegingen en keuzes die een waterschap maakt bij het beschikbaar stellen of leveren van warmte uit water en riool, moeten volgens haar wel transparant zijn: 'Een aquathermieproject begint voor een waterschap met het beantwoorden van de vraag welke rol je wilt spelen bij het aanbieden van warmte uit afvalwater- of rioolwater. Die kan passief zijn: het mogelijk maken voor anderen; of actief: zelf gaan aanbieden. Daarna kun je kijken wat dit juridisch betekent. Deskundige hulp is daarbij aan te bevelen. Er is redelijk veel vrijheid in de keuze van samenwerkingspartners, vooral als je die keuze goed motiveert.'

GOED MOMENT

Het juridisch kader komt op een geschikt moment. Er is op dit moment veel animo voor de toepassing van aquathermie nu de aardgaskraan wordt dichtgedraaid. Gemeenten zijn druk bezig met het opstellen van warmtetransitieplannen. Die moeten eind 2021 gereed zijn. Samen met de provincies wordt gewerkt aan Regionale Energie Strategieën (RES). Hierin staat hoe gemeenten aardgasvrij gaan verwarmen en koken. De verwachting is dat ongeveer 15 procent van de totale warmtevraag in Nederland kan worden gedekt door warmte uit rioolwater. Dit maakt waterschappen in één klap interessante partners voor de warmtetransitie. Er lopen dan ook al tientallen onderzoeken naar de haalbaarheid van aquathermieprojecten en er zullen er nog veel meer komen. Maar wat te doen als gemeenten of marktpartijen aankloppen of zij de warmte uit afvalwater (of oppervlaktewater) mogen gebruiken?

Hoe verdeel je de warmte eerlijk? Met wie kun je in zee gaan om de warmte te leveren? Kun je zelf een warmtebedrijf oprichten? Het juridische kader geeft hier duidelijkheid over.

BRONHOUDER

Waterschappen kunnen zoals gezegd kiezen of ze een actieve of passieve rol willen spelen bij aquathermieprojecten, zo blijkt uit het juridisch kader. Zij moeten als bronhouder wel beleidskaders opstellen, waarin wordt onderbouwd waarom ze voor welke rol kiezen. In de praktijk zijn er vaak meerdere (potentiële) belangstellenden voor de warmtebron, zoals woningcorporaties, projectontwikkelaars (kantoren) of zwembaden. De vraag naar warmte is dan groter dan wat er kan worden geleverd. Als bronhouder heeft een waterschap de vrijheid om zelf te kiezen hoe de schaarste aan warmte wordt verdeeld en om daarvoor beleid op te stellen. Van belang daarbij is dat de verdelingsprocedure transparant is en alle geïnteresseerde partijen in beginsel moeten kunnen meedingen.

BEVOORDELEN

Overheden, zoals waterschappen, mogen ook zelf warmte produceren, distribueren en leveren. Daarbij stelt de Wet markt en overheid wel dat de ene overheid de ander niet mag bevoordelen ten opzichte van private ondernemingen. Waterschappen hebben eveneens veel vrijheid bij het kiezen van publieke partners, zoals gemeenten en andere waterschappen om aquathermieprojecten tot stand te brengen. In beginsel geldt daarbij wel de Aanbestedingsplicht. Maar er zijn veel uitzonderingen als overheden samenwerken. Private partners moeten in beginsel via aanbestedingen worden geselecteerd. Een waterschap kan dus niet zonder meer gaan samenwerken met een vertrouwde partij.

ERIK KRAAIJ:

VEEL ONDUIDELIJKHEID OVER AQUATHERMIE WEGGENOMEN

‘Waterschappen hebben met het Juridisch kader aquathermie een prima document in handen om te kijken wat ze met aquathermie willen en wat daar de consequenties van zijn.’ Dat stelt Erik Kraaij, programmamanager Aquathermie bij de Unie van Waterschappen en lid van het Netwerk Aquathermie (NAT). ‘Er was veel onduidelijk bij waterschappen over wat je nu wel of niet mag met projecten voor aquathermie. De boodschap is helder: er mag heel veel, maar je moet wel rekening houden met allerlei regelgeving. En een waterschap moet zelf een beleidskeuze maken welke rol die wil innemen op het vlak van aquathermie. Dat kan een afwachtende maar ook een actieve rol zijn.’

Kraaij is blij met de snelheid waarmee het document tot stand kwam. ‘Begin 2019 hebben we het Netwerk Aquathermie opgericht en zijn de belangrijkste vragen bij waterschappen geïnventariseerd. Ruim een half jaar later ligt er een helder en zeer bruikbaar document.’

Tot slot: financiële steun aan aquathermieprojecten door waterschappen behoort tot de mogelijkheden, maar de regels daarvoor zijn vrij ingewikkeld. Het is vooral van belang dat er geen staatssteun mag worden gegeven aan een private partij of een andere overheid.

STAPPENPLAN

Het juridisch kader bevat een stappenplan om waterschappen te ondersteunen bij vragen als: welke rol willen wij spelen bij aquathermieprojecten, met wie willen wij dan samenwerken en welke initiatief willen we ontplooiën? Vervolgens is er een vragenlijst beschikbaar om de juridische consequenties in kaart te brengen.

U kunt het juridisch kader downloaden op de website van STOWA. Zoek op ‘juridisch kader aquathermie’. Als u zoekt op ‘aquathermie’ vindt u nog veel meer publicaties en artikelen over dit onderwerp. Meer informatie vindt u ook op de website www.aquathermie.nl van het Netwerk Aquathermie.

← **Vervanging van het riool door een Frank Thermpipe-riothermieriool in Velsen voor warmtelevering aan het Vellesan College.**